บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันกัน ทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในประเทศไทย เนื่องจากคนไทยไม่สามารถที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ ดร.สิปนนท์ เกตุทัต(2540 : 32) ได้กล่าวไว้ว่า โลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง เกิดผู้แพ้ในสังคมโลก ปัญหาความยากจน ปัญหาความร้าวฉานทางวัฒนธรรม และก่อให้เกิดกระแสวัตถุนิยม บริโภคนิยมและความฟุ่งเฟื่อต่างๆ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมในใจคน เช่น ความโลภ ความเกลียดชัง เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการเบียดเบียน แย่งชิง ทำลายสภาพแวดล้อมเพื่อหาผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อธรรมชาติถูกทำลายก็เกิดเป็นปัญหาตีกลับมายังมนุษย์อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีจำนวนประชากรหนาแน่น มีความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูง ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านั้นยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร

จากข้อมูลการรายงานแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดปัตตานี ของกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดปัตตานี พบว่าปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังเป็นจุดอ่อน ได้แก่ ขาดการพัฒนาและใช้ที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากประกอบกับประชาชนมีความคิดอนุรักษ์นิยม ยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ขาดการรวมกลุ่มในการจัดการสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การบุกรุกป่าไม้ชายเลน การตัดไม้ชายเลน รวมทั้งการลดลงของสัตว์น้ำ

การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก จำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา แนวทางหนึ่งที่สามารถทำได้ก็คือ การให้การศึกษาในเรื่องของสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องแก่เยาวชนซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตให้มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ในโลกของสิ่งมีชีวิต เห็นความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกันรับผิดชอบในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (วราพร ศรีสุพรรณ, 2539 : 66-67 และองค์การจัดการน้ำเสีย, 2543 :4)

เนื่องจากการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่จัดเป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งระดับประเทศ ฉะนั้นจำเป็นต้องมีการปลูกฝังการศึกษาให้นักเรียนได้มีทักษะในการแก้ปัญหา เพราะการศึกษาสามารถทำให้มนุษย์พัฒนาสติปัญญา มีความรู้ ความเข้าใจในเหตุปัจจัย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติและสังคม เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เรื่องความสำคัญของการศึกษานี้ พระเทพเวที (2534 : 42 อ้างถึงในวันทนา ทวีคุณธรรม, 2542 : 2) ได้กล่าวว่า การศึกษาพัฒนาคนให้เกิดปัญญา ความรู้และคุณสมบัติอื่นๆ ที่เป็นเครื่องประกอบให้มีความสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีความสามารถในการแก้ปัญหา และสิ่งสำคัญที่ได้กล่าวไว้คือ การศึกษาเป็นเครื่องช่วยฝึกฝนพัฒนาคนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา หรือเป็นผู้ที่จะแก้ปัญหาได้อย่างสำเร็จผล การศึกษาจึงจำเป็นต่อชีวิต ทั้งนี้ก็เพื่อให้ชีวิตได้ดำรงอยู่ด้วยดีมีความเจริญงอกงาม

ดังนั้นการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมคนให้สามารถปรับตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม โดยจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ กระบวนการคิดและกระบวนการทำงานต่างๆ (กรมวิชาการ, 2533 : 5) เพื่อที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่างๆ ตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่เกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นการจัดเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในมาตรา 24 เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียน ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสนองตอบความต้องการ สอดคล้องกับความถนัด และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการก็เป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนี้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ที่คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือเท่านั้น การสอนแบบโครงการเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ในหลายสาขาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง จนทำให้เกิดทักษะที่เรียกว่า "ทำเป็น" ขึ้น โดยทั่วไปโครงการจะเกิดขึ้นจากปัญหาความต้องการหรือความสนใจของบุคคลหรือกลุ่มคน และพยายามที่จะแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับกิ่งทอง ไทยยก (2537 : 1) ที่กล่าวว่า การทำโครงการ ไม่ใช่เป็นเพียงการฝึกให้เด็กเรียนรู้ความรู้ทางด้านวิชาการเท่านั้น เด็กๆ จะได้มีโอกาสพัฒนาทักษะ ทัศนคติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จ ในการแก้ปัญหาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์

การสอนแบบโครงการหรือโครงงานยังเป็นการสอนที่คล้อยตามความเป็นจริงในชีวิต โดยจะเริ่มด้วยปัญหาต่างๆ ผู้เรียนได้มีโอกาสวางโครงการและดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย โดยมีส่วนที่จะรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง คือกระทำการแก้ปัญหานั้นด้วยการใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ (ชาญชัย ศรีไสยเพชร : 2525)

โครงงานกับโครงการจะมีความแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ที่นำมาใช้กันก็มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยลักษณะของโครงงานนั้นจะดำเนินในลักษณะว่า นักเรียนมีคำถามหรือข้อสงสัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วหลังจากนั้นก็กำหนดเป็นหัวข้อเรื่องที่จะทำ โดยมีการกำหนดวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาหาคำตอบ โดยครูเป็นที่ปรึกษา ส่วนโครงการนั้นจะเป็นลักษณะที่ว่า เมื่อผู้เรียนทราบคำตอบแล้วว่าจะดำเนินการนั้นมีประโยชน์ จึงมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน หลังจากนั้นก็ดำเนินตามกรอบที่ได้วางไว้ สรุปแล้ว โครงการก็คือเป็นวิธีการสอนแต่สอนในลักษณะที่ให้นักเรียนทำโครงงาน

แคทซ์ และ ชาร์ด (Katz and Chard, 1994) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบโครงการว่าคือการศึกษาอย่างลุ่มลึกในเรื่องที่นักเรียนมีความต้องการและสนใจ จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จริงที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเรื่อง และเลือกคำถามที่ต้องการค้นคว้า วิธีการที่จะใช้ค้นหาคำตอบ และวิธีการเสนอคำตอบ หรือผลงานเมื่อค้นพบคำตอบแล้วด้วยตนเอง

จากแนวคิดหลักการและกระบวนการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของตนเอง โดยครูมีบทบาทยอมรับความคิด การแสดงออกของผู้เรียน ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งเป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ได้รับข้อมูลย้อนกลับ และได้ประเมินตนเองโดยการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งได้สอดคล้องกับหลักการของความภาคภูมิใจในตนเอง ดังที่ แคทซ์ (Katz, 1993 อ้างถึงใน วัฒนา มัคคสมัน, 2539 : 4-5) ได้เสนอไว้ว่า ความภาคภูมิใจของเด็กจะเพิ่มขึ้นเมื่อเด็ก

1. ได้รับข้อมูลย้อนกลับทางบวกมากกว่ามีการให้คำชมที่ดูเหมือนเป็นการยกย่องแค่นั้น
2. ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เขาได้มีโอกาสตัดสินใจอย่างแท้จริง และกิจกรรมดังกล่าวจะต้องไม่เป็นกิจกรรมง่ายๆ
3. ได้เข้าร่วมโครงการหรือการทำงานโดยมีส่วนร่วมในการริเริ่ม มีส่วนในการให้ความร่วมมือในการทำงานหรือโครงการ
4. ได้มีโอกาสพัฒนาเกณฑ์ในการประเมินผลงานของตน และมีโอกาสได้เอาเกณฑ์นั้นมาใช้ในการประเมินผลงานของตนเองจริงๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจจะพัฒนาขึ้นเมื่อ

1. ได้รับรู้การยอมรับจากผู้อื่น
2. ได้ประสบผลสำเร็จและชื่นชมความสามารถ ความสำเร็จของตน
3. ได้เรียนรู้และยอมรับลักษณะที่ดีของตนเองและยอมรับข้อจำกัดของตน
4. ได้ใช้ความพยายามมุ่งมั่นในการทำงานเพียงลำพังและร่วมกับผู้อื่น
5. ได้รับข้อมูลย้อนกลับที่เป็นทางบวก
6. ได้ฝึกการยอมรับและเคารพผู้อื่น
7. ได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของตน
8. ได้ช่วยเหลือผู้อื่น
9. ได้ตัดสินและประเมินตนเอง

ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ สุมน อมรวิวัฒน์ (2533) ที่กล่าวว่า การศึกษามิใช่กระบวนการถ่ายทอดเท่านั้น แต่การศึกษาเกิดขึ้นจากกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การมีส่วนร่วมในการคิดค้น ทดลอง และจัดประเด็นข้อค้นพบ การมีปฏิสัมพันธ์และสัมผัสกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เร้าให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป ดังนั้น วิธีการสอนแบบโครงการจึงมีความเหมาะสมที่จะสามารถช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาและส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองให้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดอยู่ในขั้นพัฒนาการทางปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์ในขั้น Concrete Operation ซึ่งตามพัฒนาการขั้นนี้เด็กสามารถคิดเหตุผลเชิงตรรกได้ สามารถที่จะรับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามความเป็นจริง สามารถที่จะพิจารณา เปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์หลายๆ อย่าง นอกจากนี้พัฒนาการทางด้านภาษาและการใช้สัญลักษณ์ยังเจริญก้าวหน้ามาก เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล และเข้าใจความหมายของบทเรียนทั้งทางคณิตศาสตร์ ภาษา และการอ่าน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสามารถอธิบายได้ เด็กวัยนี้มักจะสนใจคำโคลง หรือกลอนที่สอดคล้องกัน หรือปัญหาต่างๆ ที่จะต้องแก้ด้วยความคิด เหตุผล ถ้าแก้ได้ก็จะมีความภาคภูมิใจ (สุรางค์ โคว้ตระกูล, 2545 : 83-84)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าวิธีการสอนแบบโครงการจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกันจากวิธีการสอนแบบปกติหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของวิธีสอนแบบโครงการ ที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองและความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิธีการสอนแบบโครงการก่อนและหลังการทดลองว่าส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองหรือไม่

2. เพื่อศึกษาวิธีสอนแบบโครงการก่อนและหลังการทดลองว่าส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นหรือไม่

3. เพื่อศึกษาว่าวิธีสอนแบบโครงการ และวิธีสอนแบบปกติส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันหรือไม่

4. เพื่อศึกษาว่าวิธีสอนแบบโครงการ และวิธีสอนแบบปกติส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐาน

1. วิธีสอนแบบโครงการส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. วิธีสอนแบบโครงการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

3. วิธีสอนแบบโครงการ และวิธีสอนแบบปกติ ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกัน

4. วิธีสอนแบบโครงการ และวิธีสอนแบบปกติ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนแบบโครงการ ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองหรือไม่

1.2 ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนแบบโครงการ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นหรือไม่

1.3 ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนแบบโครงการและวิธีสอนแบบปกติ วิธีใดจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนได้สูงกว่ากัน

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 เพื่อช่วยครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องกับการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สามารถนำวิธีการสอนแบบโครงการนี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความภาคภูมิใจในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงยิ่งขึ้น

2.2 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ประชากรสุ่มเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนเมืองปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่วิธีการสอน แปรค่าเป็น 2 วิธี คือ

2.1.1 วิธีสอนแบบโครงการ

2.1.2 วิธีสอนแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม

2.3 ตัวแปรร่วม ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเองก่อนการทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมก่อนการทดลอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีสอนแบบโครงการ หมายถึง กลยุทธ์หรือกระบวนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตน โดยมีการวางแผนและขั้นตอนต่างๆ ในรูปของโครงการ ซึ่งนักเรียนจะเป็นผู้วางโครงการและดำเนินการด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ

2. วิธีสอนแบบปกติ หมายถึง กลยุทธ์หรือกระบวนการสอนตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า แต่นักเรียนไม่ได้ทำโครงการและดำเนินงานด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นผู้ที่คอยให้ความรู้เพิ่มเติม

3. ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางบวกที่บุคคลมีต่อคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ในลักษณะของการยอมรับ การเคารพนับถือ และมั่นใจในตนเอง ความรู้สึกดังกล่าวนี้เกิดขึ้นมาจากการประเมินความสามารถของตนเองและการยอมรับของสังคมรอบข้าง โดยถ้าบุคคลใดมองตนเองว่าเป็นคนมีความสามารถ มีความสำคัญ เป็นที่รักใคร่ และเป็นที่ต้องการสำหรับบุคคลอื่น บุคคลนั้นก็จะมองเห็นคุณค่าของตนเอง และรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ความภาคภูมิใจในตนเองมี 4 องค์ประกอบย่อยตามแนวคิดของคูเปอร์สมิธ (Coopersmits) คือ ความรู้สึกเห็นคุณค่าต่อตนเองโดยทั่วไป ความรู้สึกเห็นคุณค่าต่อตนเองด้านโรงเรียน ความรู้สึกเห็นคุณค่าต่อตนเองด้านครอบครัวและผู้ปกครอง และความรู้สึกเห็นคุณค่าต่อตนเองด้านสังคม

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งครอบคลุมเนื้อหาในสาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จากโรงเรียนเมืองปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี